

**Kardynał Aleksander Kakowski (1862 – 1938)
Prymas Królestwa Polskiego**

„MIEĆ NADZIEJĘ W DZIAŁANIU”

Kardynał **Aleksander Kakowski** urodził się 5 lutego 1862 r. w **Dębinach** k. Przasnysza. Rodzice jego, **Franciszek Kakowski** (powstaniec styczniowy), herbu Kościeszka miał czterowłókowe gospodarstwo i trudnił się handlem leśnym i **Paulina** z domu **Ossowska**, herbu Dołęga. Rodzice wychowywali syna w duchu patriotyzmu i głębokiej wiary. Aleksander uczęszczał do szkoły elementarnej w Dębinach, jego nauczycielem był Onufry Płoski ziemianin właściciel majątku Pszczółki Górne, który został nauczycielem ponieważ nauczycieli zwalniano od służby w wojsku. W 1878 r. ukończył gimnazjum w Pułtusku ze świadectwem celującym chociaż w trakcie nauki miał oceny niedostateczne z języka rosyjskiego spowodowane wystąpieniem przeciwko nauczycielowi podważającemu godność narodową Polaków. Wstąpił do Seminarium Duchownego w Warszawie, chciał bowiem służyć nie tylko Ojczyźnie ale i Bogu. Ojciec jego uważając, że to (zbyt mało), energicznie oponował, ale pod wpływem matki wyraził wreszcie zgodę i Ks. Kazimierz Rózkiewicz przyjął nowego kleryka. W seminarium Aleksander Kakowski wyróżniał się inteligencją i doskonałą znajomością łaciny. Następnie studiował na Akademii Duchownej w Petersburgu. Choroba płuc sprawiła, że po roku musiał przerwać studia i wyjechać za granicę na leczenie do Cannes, dzięki czemu opanował język francuski, nawiązał szerokie kontakty osobiste, które otworzyły mu drogę do Rzymu gdzie wstąpił na Wydział Prawny Uniwersytetu Gregoriańskiego. Żył pod przybranym nazwiskiem Długosz, by uniknąć ewentualnych represji ze strony władz carskich. **W 1885 r. z doktoratem prawa kanonicznego** powraca do Warszawy. **30 maja 1886 r. otrzymuje święcenia kapłańskie.** Zaledwie kilka miesięcy był wikarym w Parafii Św. Andrzeja. Od 1887 r. zaczął wykładać prawo kanoniczne, teologię pastoralną, homiletykę i literaturę polską w Seminarium Duchownym w Warszawie. Równocześnie był sekretarzem w Sądzie Arcybiskupim, obrońcą węzła małżeńskiego i prokuratorem fiskalnym w sprawach karnych duchowieństwa. Gdy kandydatura ks. W. Szcześniaka na stanowisko regensa seminarium nie została zatwierdzona przez Rząd carski stanowisko to objął w roku 1898 Aleksander Kakowski, który pełnił tę funkcję przez 12 lat. Od 1901 r. został kanonikiem kapituły warszawskiej, następnie prałatem. W 1910 r. Akademia Duchowna w Petersburgu przyznała mu doktorat teologii i został powołany na jej rektora. Był równocześnie w tejże akademii profesorem prawa kanonicznego i ogłosił w owym czasie wiele artykułów i rozpraw z zakresu ustawodawstwa kościelnego. Do takich należą: „Biskupa Stanisława Karnkowskiego zbiór konstytucji synodalnej” (Włocławek 1912 r.), „Preliminalia Kodeksu Piusa X” (1912 r.), współpracował także z „Podręczną Encyklopedią Kościelną”. **W czerwcu 1913 r. został metropolitą warszawskim.** Konsekracja nastąpiła 22.VI.1913 r. w kościele Św. Katarzyny w Petersburgu, ingres do Archikatedry Św. Jana w Warszawie odbył się 14.09. tego roku, do kolegiaty w Łowiczu dwa tygodnie później. Chociaż przyjęcie nowego Rządcy w Diecezji dokonało się z przepychem bp. Kakowski wyczuwał atmosferę podejrzliwości z faktu jego nominacji w okresie jego pobytu w Petersburgu. Dlatego w przemówieniu programowym odważnie i mocno podkreślił swoją utrziwość wobec otrzymanej godności oraz miłość Kościoła i Ojczyzny. Po wybuchu wojny w 1914 r. przebywając wówczas za granicą wrócił w październiku do Warszawy. Z

chwilą opuszczenia przez wojska rosyjskie ziem tzw. Kongresówki, a zajęcia ich przez armie niemieckie i austriackie, zakazał duchowieństwu wszelkiej działalności politycznej, ale gdy potem część społeczeństwa przystąpiła do organizowania życia publicznego i w pierwszym rządzie szkolnictwa Kakowski zalecił współdziałanie w tych pracach, zwłaszcza w radach i dozorach szkolnych. W początkach 1917 r. współdziałał w tworzeniu klerykalno – prawnicowego Zjednoczenia Ludowego, ugodowego w stosunku do okupanta. Współdziałał przy organizowaniu Wydziału Teologicznego na Uniwersytecie Warszawskim. Gdy na skutek nastrojów rewolucyjnych, płynących z Rosji, zarówno władze okupacyjne jak i pewne grupy polskich klas posiadających dążyły do wzajemnego porozumienia, doszło 12.X.1917 r. do utworzenia trzyosobowej Rady Regencyjnej, do której wpływem innych biskupów (S. Zdzitowieckiego i A. J. Nowowiejskiego) wszedł Kakowski jako przedstawiciel hierarchii kościelnej.

Członkowie
Rady Regencyjnej:
(od lewej) J. Ostrowski, abp warszawski
ks. kard. A. Kakowski,
książe Z. Lubomirski,
ks. prałat Chelmiński
w uroczystym pochodzie
- październik 1917 r.

Na jego wniosek członkowie Rady zrzekają się pensji, by pracować honorowo. 28 października 1919 roku w obecności głowy państwa Józefa Piłsudskiego i premiera Ignacego Paderewskiego udzielił święceń biskupich nuncjuszowi papieskiemu w Polsce Achillesowi Ratti, który w 1922 r. wstąpił na Stolicę Piotrową jako Pius XI. Dn. 15 grudnia 1919 r. papież Benedykt XV mianuje Aleksandra Kakowskiego kardynałem, został członkiem Kongregacji Sakramentów, Propagandy Wiary, Seminariów i Uniwersytetów oraz administratorem tzw. Reverenda Fabrica di s. Pietro. **Jako arcybiskup warszawski dożywotnio (od 1925 r.) używał tytułu Prymasa Królestwa Polskiego.** W 1920 r. kiedy Sowiety szli na Warszawę Kakowski wezwał duchowieństwo aby stanęło w szeregach wojska jako kapelani i sanitariusze, stwierdzając, że „ wszyscy kapłani powinni stać na powierzonych sobie przez władze stanowiskach”. Polecił też tworzyć we wszystkich parafiach komitety parafialne opieki nad rodzinami walczących na froncie rodaków, zachęcał wiernych do uczestnictwa w uroczystych Mszach Świętych Nieszporach celem uproszenia błogosławieństwa dla Ojczyzny i wojska. 7 sierpnia w Kościołach całej Polski ogłoszono skierowaną do wiernych odezwę kard. Aleksandra Kakowskiego :

„Nadeszła chwila kiedy cały Naród, a w szczególności m.st. Warszawa ma zdobyć się na siłę aby odeprzeć najeźdźców i spełnić święty względem Ojczyzny obowiązek. W tym celu tymczasowa Rada Obrony Miasta wzywa do tworzenia batalionów ochotniczych, do których stanąć dźwinien każdy, kto zdolny unieść broń. Kogo na to nie stać niech śpieszy do drużyn, które pracują koło kopania okopów. Nie trwoga, nie zemsta pchać nas winna, lecz płomienne wołanie Matki Ojczyzny o pomoc i ratunek.... **Niech serca nie waży zwątpienie i mało - duszność, bo dopóki tętni w duszy Polskiej wiara w opiekę Bożą i prawdziwy patriotyzm, nie masz takiej siły, która by nas złamać mogła. Więc na przód na posterunek pod hasłem Bóg i Ojczyzna**”.

Po przewrocie majowym w 1926 r. ogłosił list pasterski do duchowieństwa i wiernych w którym wzywał do zgody, do zaniechania nienawiści i waśni wzajemnych, poszanowania władzy i praw państwowych.

Przy jego współudziale został w 1925 r. zawarty konkordat ze Stolicą Apostolską, w związku z tym otrzymał Order Orła Białego, a po śmierci kardynała E. Dalbora został kanclerzem kapituły tego orderu. Od 1927 r. brał aktywny udział w organizowaniu **Akcji Katolickiej**, powołał w związku z tym w 1930 r. Katolicki Związek Instytucji i Zakładów Wychowawczych „**Caritas**”, oraz zorganizował działalność kleru wśród młodzieży akademickiej. W 1931 r. rozpoczął w Warszawie budowę Katolickiego Domu tzw. Romy, gdzie znalazły pomieszczenie biura kurii i organizacji katolickich. Był inicjatorem budowy wielu kościołów i kaplic, zorganizował działalność duchowieństwa wśród młodzieży akademickiej, zalecał opiekę nad zabytkami sztuki sakralnej, był inicjatorem utworzenia Muzeum Archidiecezjalnego w 1936 r. W tymże roku zwołał pierwszy synod plenarny biskupów polskich w Częstochowie. W 1936 r. obchodził pięćdziesięciolecie święceń, a w roku 1938 25 – lecie sakry biskupiej. W 1937 r. erygował Instytut Wyższej Kultury Religijnej w Warszawie. Wcześniej w 1934 r. Dom Pracy dla Najbiedniejszych na Bródnie i dom rekolekcyjny w Skrzyszewach. Kardynał Kakowski był autorem wielu artykułów i rozpraw z zakresu ustawodawstwa kościelnego. „W zachowaniu – pisał historyk Janusz Pajewski – zachował do końca wiele cech szlagona mazowieckiego starej daty, potrafił sypnąć niekiedy rubasznym (nigdy wulgarnym) konceptem”. Kardynał Kakowski erygował 50 Parafii w tym 20 w Warszawie, a 30 na prowincji z czego 3 na terenie Łodzi. Zmarł 30 grudnia 1938 r. w Warszawie. Zgodnie ze swą wolą spoczął na cmentarzu na Bródnie – w tamtym czasie cmentarzu najuboższych.

W dniu 7 lipca 2005 r. z inicjatywy Grażyny Wróblewskiej powstał Społeczny Komitet Budowy Pomnika Kardynała Kakowskiego w celu upamiętnienia wielkiego ziomka, zasłużonego dla Kościoła i Ojczyzny. W skład Komitetu weszli:

Grażyna Wróblewska – przewodnicząca
Stanisław Grabowski – z-ca przewodniczącego
Marianna Soliwodzka – skarbnik
Jan Pakieła – proboszcz parafii Święte Miejsce
Marian Bober – przewodniczący Rady Gminy Przasnysz
Danuta Bobińska – pracownik Urzędu Gminy Przasnysz
Leszek Rutkowski – radny, mieszkaniec Krępy
Wojciech Jaworski – radny, mieszkaniec Sątrzaski
Artur Ossowski – sołtys Dębin, prawnuczek Ludwiki Kakowskiej (siostry Kardynała) z męża Ossowska.

Modlitwa przy grobie kard. Aleksandra Kakowskiego na Cmentarzu Bródnowskim
Fot. ks. Henryk Zieliński

W 2000 r. nakładem wydawnictwa Platan ukazały się drukiem jego pamiętniki pt. „Z niewoli do niepodległości”, które stanowią ważne źródło historyczne.

O kardynale Kakowskim krążyło wiele zabawnych historii. Oto najbardziej chyba udana i autentyczna :

Kardynał miał oddanego sobie sługę Stanisława. Pan Stanisław pochodził również z drobnej szlachty mazowieckiej, przez długie lata wiernie służył kardynałowi i nie odstępował jego osoby ani w Warszawie ani w podróży. Miał ucieszny zwyczaj mówić o kardynale w pierwszej osobie liczby mnogiej: „Dziś wyświęcamy diakonów. Jutro odprawiamy nabożeństwo pontyfikalne”.

Pewnego dnia kardynał gościł na obiedzie u znajomych i opowiadał z jaką niechęcią wszedł do Rady Regencyjnej, jak się bronił, jak wreszcie uległ. Stojący za krzesłem kardynała Stanisław odezwał się w pewnej chwili na cały stół: „A mówiłem Eminencjo, nie wchodzić do Rady Regencyjnej”. Kardynał z niezadowoleniem odwrócił głowę i skarcił wiernego sługę: „Stanisławie, do rozmowy starszych Stanisław nie będzie się wtrącał”. Na to pan Stanisław ze spokojem: „Jak dobrze radziłem, tośmy nie słuchali, a teraz to się nie wtrącaj”.

Kardynał Kakowski był człowiekiem słusznej postury. Opowiadano, iż kiedy przybywał na posiedzenie kardynałów do Rzymu zajmował odległe miejsce, a gdy kichnął wszyscy wiedzieli, że jest kardynał z Polski.

Przyjeżdżając do Dębin Kardynał poszukiwał miejsca do nauki i kontemplacji, jego takim miejscem była Altanka obsadzona gęstymi dzikimi orzechami (w polu) na górze w pobliżu obecnych zabudowań Marka Kierzkowskiego, gdzie stał stolik z pasyjką i krzesło.

Rodzina Kakowskich herbu **Kościeszka** pochodzi z Kak w przasnyskiem (od tej wsi wzięła nazwisko). Na mazowszu Kakowscy zamieszkiwali min. Kaki, Dębiny, Krępę, Pogorzeli, Załogach Ciborach, Brzeski - Kołaki, Kownaty – Pęczki, Dzielino, Obrębiec, Morawy Wielkie, Morawy Kalisze, Załogi – Wyramy i Warszawa.

Franciszek Kakowski miał 3 synów : Józefa, Aleksandra, Bolesława (ksiądz) i dwie córki : Zofię późniejszą Willman i Ludwikę żonę Ignacego Ossowskiego.

Józef Kakowski był założycielem i prezesem 1924 – 29 Banku Spółdzielczego w Przasnyszu.

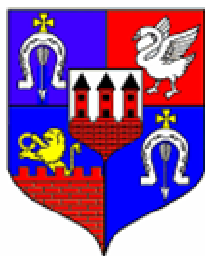

Dolny rząd, drugi od lewej : Józef Kakowski

Stanisław Kakowski brat Franciszka ożeniony z Marią Olszewską, córką Adama właściciela Sątrzaski i Suchego był wieloletnim wójtem w gminie Karwacz.

Aleksander Ossowski siostrzanek Kardynała Kakowskiego, wójt gminy Karwacz, dziadek Artura Ossowskiego, obecnego sołtysa Dębin - zamordowany w niejasnych okolicznościach przez policję.

Potomkowie Kakowskich do dziś zamieszkują Dębiny . Są to rodziny Kierzkowskich , Ossowskich i Romanów.

GMINA PRZASNYSZ

Gmina wiejska Przasnysz zajmuje obszar 183,91 km², otacza pierścieniem miasto Przasnysz. Sieć osadniczą stanowi 50 miejscowości zaliczonych do 34 sołectw. Na jej obszarze zamieszkuje 7.609 osób (42 osoby/km²).

Podstawową funkcją gminy jest produkcja rolna. Teren gminy leży na Wysoczyźnie Ciechanowskiej. Użytki rolne to 77% powierzchni, w tym około 62% stanowią gleby bardzo dobre. Przeważa uprawa pszenicy, jęczmienia, kukurydzy, rzepaku i buraków cukrowych. W hodowli dominuje bydło mleczne i trzoda chlewna.

Wody powierzchniowe zbierają rzeki: Węgiełka i Morawka. Lasy zajmują 15,7% powierzchni. Gmina włączona jest do obszaru „Zielone Płuca Polski”.

Ma korzystne powiązania w układzie krajowego systemu transportowego. Przez jej teren przebiegają: droga krajowa nr 57 oraz 3 drogi wojewódzkie i 16 dróg powiatowych.

Gmina posiada wielowiekowe, wykształcone tradycją i bezpośrednim sąsiedztwem powiązanie z powiatowym miastem Przasnysz w zakresie usług publicznych, komercyjnych i kulturalnych.

Stare wielowiekowe powiązanie posiada również z Ciechanowem.

Główne atuty gminy:

- mało zdegradowane środowisko przyrodnicze
- dobrze rozwinięta sieć dróg, położenie w odległości 100 km od Warszawy i Olsztyna i dobra obsługa ludności w zakresie dalekobieżnej komunikacji samochodowej
- gmina zwodociągowana, buduje się kanalizację sanitarną
- istniejące złoża kruszywa naturalnego
- sportowe lotnisko trawiaste w Sierakowie, na którym odbywają się imprezy plenerowe i pikniki lotnicze
- zbiornik retencyjno-rekreacyjny w Karwaczu
- gospodarstwa agroturystyczne.

Walory inwestycyjne gminy:

- niskie ceny gruntów pod inwestycje
- łatwość w pozyskiwaniu zasobów pracy.

Na terenie gminy działa 6 szkół podstawowych i 3 gimnazja, 10 jednostek OSP i 2 orkiestry OSP: Krępa Stara i Bogate.

Odbywają się corocznie zawody sportowo-pożarnicze, dożynki o zasięgu powiatowym, zawody sportowe, spotkania z młodzieżą polonijną, Jubileusze Złotych Godów.

Zabytki w gminie Przasnysz:

- zespół kościoła parafialnego w Świętym Miejscu - XVIII i XIX wiek
- zespół kościoła parafialnego w Bogatem - XIV-XVIII wiek
- dwór w Obrębie - XIX wiek
- kapliczki przydrożne - XVIII i XIX wiek
- parki podworskie w Obrębie, Lesznie i Karwaczu
- cmentarzysko ciałopalne z początku I wieku n.e. w Dobrzankowie.

Dożynki Św. Miejsce 2004 r.

ŚWIĘTE MIEJSCE

Do Parafii Święte Miejsce należą :

Święte Miejsce

W początkach XVIII wieku w miejscu zwanym Bartny Borek, gdzie miało nastąpić cudowne objawienie, wniesioną kapliczkę. W 1827 r. oddzielna osada w dobrach Bartniki – J. Zielińskiego, był 1 dom i kaplica drewniana, w której odbywały się 3 razy do roku odpusty : na św. Stanisława, na Zielone Świątki i w dzień Matki Boskiej Siewnej. W 1890 roku kaplica, karczma i 2 domy z 25 mieszkańcami. Około 1930 roku nadal 2 numery. Obecnie 2 zamieszkałe posesje i 11 mieszkańców. W miejscowości znajdują się : przepiękne, zbudowane z polnego kamienia stacje drogi krzyżowej na polanie wokół zabytkowego drewnianego kościoła, (parafię erygowano w 1908 roku staraniem kardynała Aleksandra Kakowskiego), cmentarz. Proboszczem od 1977 roku jest Ksiądz Kanonik Jan Pakieła – człowiek wielkiego formatu, niezmordowany budowniczy, „dobra dusza parafii”. Ze Św. Miejscem związany był przez okres dzieciństwa i młodości pisarz i prozaik Edward Kupiszewski (był synem organisty).

Z parafii Święte Miejsce pochodzą następujący księża : Maruszewski Jan, Czaplicki Bronisław, Kupiszewski Zdzisław (brat pisarza)

Grabowo

Około 1830 r. lasy ciągnące się nieprzerwanie aż do Dobrzankowa i Jaciążka. Około 1930 r. było tu 19 numerów. Obecnie 23 zamieszkałe posesje i 112 mieszkańców.

Stara Krępa

Wzmianka w 1439 r. jako powstająca na 10 włókach na grądzie zwanym Pyancygay – własność rycerska. W 1883 r. były 23 domu, 180 mieszkańców i cegielnia. Około 1930 roku wieś miała 23 numery. Obecnie 45 zamieszkałych posesji i 211 mieszkańców.

Nowa Krępa

Około 1830 roku – lasy. Około 1930 roku wieś miała 8 numerów. Obecnie 10 zamieszkałych posesji i 53 mieszkańców.

Sątrzaska

Wzmianka w 1377 roku. W roku 1876 w powiecie makowskim, gminie i parafii Płoniawy – wieś składała się z 12 osad oraz 2 folwarków, cegelni, 491 mórg i liczyła 391 mieszkańców. Obecnie są 33 zamieszkałe posesje i 183 mieszkańców.

Szła

Wymieniona w 1475 r. – własność księcia, na prawach niemieckich. W 1815 roku – 25 domów, 182 mieszkańców. W 1890 r. w gminie Jednorozec, parafia Przasnysz – 33 domy, 310 mieszkańców i 1.384 morgi gruntu. Obecnie 62 zamieszkałe posesje i 347 mieszkańców.

Kuskowo

W 1880 roku znajdowała się w gminie Karwacz jako osada o 2 domach, 16 mieszkańcach i 10 morgach. Obecnie 9 zamieszkałych posesji i 34 mieszkańców.

Cegelnia

W 1830 roku był tu las. W 1880 roku w tym miejscu znajdowała się cegelnia należąca do dóbr Bartniki. W 1930 r. 9 numerów. Obecnie 8 zamieszkałych posesji i 43 mieszkańców.

Dębiny

Wieś wzmiankowana w 1482 roku zamieszkiwana przez szlachtę zagrodową, która w 7 działach posiadała łącznie 8,75 włóki pól oraz 3 ogrodników. W 1827 roku było już 21 domów 169 mieszkańców. W 1862 roku urodził się w Dębinach Aleksander Kakowski, późniejszy Kardynał i Prymas Polski. W 1930 roku wieś miała 14 numerów. Obecnie 17 posesji i 85 mieszkańców.

Frankowo

Okolo 1830 roku był tu las. W 1889 roku wieś w powiecie makowskim, w gminie i parafii Płoniawy, miała wówczas 4 osady i 80 mórg. Obecnie 7 poseszij zamieszkałych i 30 mieszkańców.

Osówiec Kmiecy

Wzmianka w 1438 roku. W 1567 roku Osówiec Wielki miał 4 działki liczące 5 włók, 3 ogrodników i 2 rzeźników. W roku 1886 wieś posiadała 15 domów, 135 mieszkańców i aż 1.144 morgi. Okolo 1930 roku były już 22 numery. Obecnie 19 zamieszkałych posesji i 108 mieszkańców.

Osówiec Szlachecki

Wzmianka w 1437 roku. W roku 1567 roku Osówiec Mały miał 7 części, w sumie 4,5 włóki pól. W 1886 roku dość duża wieś 35 domów, 203 mieszkańców i 500 mórg gruntu. W 1915 roku całkowicie zniszczona, odbudowana i okolo 1930 r. miała 36 numerów. Obecnie 30 zamieszkałych posesji i 166 mieszkańców.

Lipa

Dawna wieś królewska. Obecnie 140 zamieszkałych posesji i 550 mieszkańców. W miejscowości znajduje się : szkoła, kaplica, remiza OSP, sklepy.

Obórki

Obecnie 38 zamieszkałych posesji i 116 mieszkańców.

Przejmy

Obecnie 4 zamieszkałe posesje i 12 mieszkańców. W miejscowości znajduje się : leśniczówka Nadleśnictwa Przasnysz, ścieżka edukacyjno – dydaktyczna.

Klin

Obecnie 3 zamieszkałe posesje i 29 mieszkańców.

Mapa Gminy Przasnysz

Legenda

	Granica gminy		Droga powiatowa		Kościół
	Granica miasta		Droga inna		Zabytek
	Granica sekcji		Linia kolejowa		Cmentarz wojenny, miejsca pamięci
	Droga krajowa		Teren zabudowany		Stacja polna
	Droga wojewódzka		Szkola		

